

29. Beleidsregel werken aan de waterkering

29.1 Inleiding

Bij het werken aan de waterkering dient het bestaande veiligheidsniveau van de achterliggende dijkkring altijd aantoonbaar geborgd te zijn. Om die reden geldt voor het realiseren van diverse werken bij een waterkering een vergunningplicht. In de uitvoeringsregels is nader toegelicht waarom voor de betreffende werken een vergunningplicht geldt.

In deze paragraaf leest u wat ons beleid is waaraan wij de uitvoering van de werken toetsen, in aanvulling op de toetsing van de te realiseren werken als zodanig. Dat beleid is opgenomen in de betreffende beleidsregel.

De mogelijkheid bestaat om vooroverleg aan te vragen zodat u samen met het waterschap tot een goede aanvraag komt. Geadviseerd wordt hiervan gebruik te maken. U kunt hiervoor contact opnemen met het cluster Vergunningen, Toezicht en Handhaving van het waterschap (vergunningen@waterschaplimburg.nl of telefonisch via 088 – 88 90 100).

Na afweging van alle relevante belangen kan al dan niet een vergunning worden verleend.

Hoe u een vergunning bij het waterschap aanvraagt, kunt u vinden op de site van het waterschap, www.waterschaplimburg.nl.

29.2 Afwegingskader

In principe kan het hele jaar door aan en bij de waterkeringen gewerkt worden, maar vanwege de grotere risico's in het hoogwaterseizoen (15 oktober – 15 maart) worden werken in het hoogwaterseizoen alleen overwogen als sprake is van een 'zwaarwegend maatschappelijk belang'. Dit belang dient door de initiatiefnemer te worden aangetoond.

Ongeacht het seizoen is een risicobenadering altijd ons uitgangspunt bij de bepaling wat er wel en wat niet toelaatbaar is. Er dienen zo nodig passende beheersmaatregelen te worden getroffen om de risico's tot aanvaardbare omvang terug te brengen en het waterschap dient handelingsperspectief te hebben om veiligheidsrisico's te voorkomen. Handelingsperspectief (bereikbaarheid en schaal van de maatregelen) voor het eventueel herstellen van de waterkering bij calamiteiten dan wel het toepassen en het functioneren van een vervangende kering, moet aantoonbaar geborgd zijn.

Van geval tot geval moet worden bekeken of en onder welke voorwaarden de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Wij houden daarbij rekening met de volgende aspecten:

- a) Handelingsperspectief
- b) Toegankelijkheid waterkering
- c) Waterkerend vermogen

Ad a handelingsperspectief

Het falen van de primaire waterkering tijdens werkzaamheden is een afbreukrisico voor het waterschap. Feit is dat de kans op calamiteiten als gevolg van hoogwater groter is in het hoogwaterseizoen (winterseizoen: 15 oktober – 15 maart), dan in het open seizoen. Ongeacht welk seizoen is een risicobenadering ons uitgangspunt en dient het waterschap voldoende handelingsperspectief te hebben.

Het werken in het hoogwaterseizoen wordt alleen overwogen als sprake is van een 'zwaarwegend maatschappelijk belang'. Dit belang dient door de initiatiefnemer te worden aangetoond.

De initiatiefnemer of uitvoerende partij dient voorafgaand aan de werkzaamheden middels een noodplan (zie hierna) aan te tonen dat het huidige veiligheidsniveau binnen een reële reactietijd (reactietijd hoogwatergolf Maas afhankelijk van locatie 1 tot 3 dagen) gegarandeerd blijft. Het handelingsperspectief voor het herstellen van het waterkerend vermogen van de waterkering moet

hierin aantoonbaar geborgd zijn. Per locatie dient de initiatiefnemer voldoende materieel en bouwstoffen beschikbaar te hebben om de waterkering binnen de reactietijd weer op sterkte te kunnen brengen. In een aantal gevallen zou dit kunnen betekenen dat vóór de uitvoering van een werk een vervangende waterkering moet worden gemaakt door de initiatiefnemer. Het noodplan wordt getoetst door beleidsafdeling waterkeren en door de calamiteitenorganisatie van het waterschap en dient goedgekeurd te worden door of namens het dagelijks bestuur. Globaal gezien kunnen werkzaamheden waarbij de waterkering enkel sterker wordt, plaatsvinden in het hoogwaterseizoen (bijvoorbeeld het aanbrengen van een steunberm binnendijks), mits het veiligheidsniveau niet wordt aangetast gedurende de werkzaamheden. Werkzaamheden aan het buitentalud liggen in het gesloten seizoen minder voor de hand in verband met erosiebestendigheid en de waterdichtheid van de waterkering. Ook is bereikbaarheid voor materieel op een vers en nat werk bij hoogwater is een punt van zorg.

Ad. b toegankelijkheid waterkering

Waterkeringen moeten voor het waterschap te allen tijde bereikbaar kunnen zijn voor onder andere inspectie of calamiteiten. Het uitvoeren van werkzaamheden, zeker gedurende het hoogwaterseizoen, mag geen belemmering opleveren.

Ad. c waterkerend vermogen

Bij het werken aan de waterkering dient het bestaande veiligheidsniveau van de achterliggende dijkkring altijd aantoonbaar geborgd te zijn.

Het noodplan

In het noodplan dienen minimaal de volgende aspecten te zijn opgenomen:

1. Een beschrijving van de taken, rollen en verantwoordelijkheden van de initiatiefnemer, van monitoring tot en met uitvoering van herstelwerkzaamheden. Geef ook een overzicht van wie met wie communiceert en wanneer. Let op:
 - De initiatiefnemer/opdrachtnemer is in alle gevallen zelf verantwoordelijk voor het bewaken van de waterstanden op de Maas. Het waterschap vormt geen schakel in de alarmering.
 - De sleutelfunctionaris (met contactgegevens) die namens de opdrachtnemer de liaisonfunctie vervult met de calamiteitenorganisatie van het waterschap, dient tijdens de uitvoering 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar en inzetbaar te zijn.
 - In te zetten vertegenwoordigers van de initiatiefnemer/opdrachtnemer (met contactgegevens) die tijdens een hoogwaterperiode aanwezig zijn op de dijklocatie dienen te allen tijde op de hoogte te zijn van de actuele stand van de uitvoering van de werken.
 - Het waterschap krijgt bij start uitvoering een bericht van de initiatiefnemer/ opdrachtnemer. Wanneer de maatregel voor 90% gereed is wordt het waterschap opnieuw geïnformeerd.
2. Locatieaanduiding door middel van een kaart met aanduiding van de uitvoeringstrajecten. Vermeldt in het noodplan ook plaatsnaam, dijkpaalnummers en bijbehorende bovenstroomse rivierkilometer.
3. Een risicoanalyse met betrekking tot de vermindering van het waterkerende vermogen van de waterkering als gevolg van de werkzaamheden. Dit relateren aan de afvoer en herhalingstijd op basis van de actuele betrekkinglijnen: wat is het actuele veiligheidsniveau en wat is het resterende veiligheidsniveau per fase van de werkzaamheden.
4. Per bouwfase een beschrijving van de preventieve en reactieve maatregelen die worden getroffen om de ontstane verhoogde risico's te beheersen. Omschrijf de maatregelen (incl. principe-tekening) zodanig dat deze navolgbaar zijn in tijd en ruimte. De effectiviteit van de betreffende maatregelen dient zo nodig - bijvoorbeeld bij een noodkering met een kerende hoogte hoger dan 1 bigbag - te worden aangetoond middels berekeningen (piping, macrostabiliteit, ...). Alle maatregelen dienen binnen een realistische reactietijd gerealiseerd te

kunnen worden, gebaseerd op de waarschuwingstijd bij dreigend hoogwater; deze varieert afhankelijk van de locatie van circa 1 tot 3 dagen.

5. Een beschrijving van de effecten van hoogwater op de infrastructuur op en rond de waterkering, in relatie tot het uitvoeren van de beheersmaatregelen. Bijvoorbeeld: wegen door uiterwaarden niet begaanbaar, coupures gesloten, gemeentelijke evacuateroutes niet toegankelijk voor ander verkeer.
6. Een beschrijving van de benodigde en beschikbare menskracht, materieel en materialen om de waterkering binnen de reactietijd weer op sterkte te kunnen brengen te zetten, inclusief overzichtstekeningen van de opslag van materieel en materiaal en toegang tot de dijklocaties.
7. De looptijd van het plan is tot en met de eventuele onderhoudstermijn. Daarna is de waterkering immers pas volledig op sterkte.
8. Te houden oefeningen in samenwerking met de calamiteitenorganisatie van het waterschap.

Het waterschap beschikt over een uitgebreide handreiking ten behoeve van het opstellen van een noodplan. Dit wordt, zo nodig, aan aanvrager beschikbaar gesteld door het waterschap.

Toelichting

De basis van ons handelen is dat het bestaande veiligheidsniveau van de achterliggende dijkkring niet in het gedrang komt. Werken aan en nabij de waterkering zorgt in veel gevallen voor een tijdelijk verminderde sterkte van de waterkering. In het hoogwaterseizoen (15 oktober tot en met 15 maart) zijn de risico's van werken aan de waterkering in het algemeen groter dan tijdens de rest van het jaar (het open seizoen). In het hoogwaterseizoen, de winterperiode, is de kans op hoogwater het grootst. Daarnaast zijn de waterkeringen vaak al verzadigd met water waardoor het werkterrein en de dijk slecht bereikbaar zijn en er vaak schade wordt gereden. De natte omstandigheden beïnvloeden ook de kwaliteit van het te maken werk. Daarnaast is de grasmat bij werkzaamheden vaak beschadigd of mogelijk zelfs verwijderd waardoor bij hoogwater de kans op erosie sterk toeneemt. Het optreden van een calamiteit (hoogwater op de Maas) tijdens werkzaamheden in het gesloten seizoen is een veiligheidsrisico voor personen en goederen achter de dijk. Eenieder die werkt aan de waterkering is verplicht tot het opzetten van een door het waterschap goed te keuren noodplan. Bij de beoordeling van het noodplan wordt meegewogen of een werk in de winter (hoogwaterseizoen) dan wel in de zomer (open seizoen) zal worden uitgevoerd.